

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ПАТОЛОГІЇ ХРЕБТА
ТА СУГЛОБІВ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА М.І. СИТЕНКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»
(ДУ «ІПХС ІМ. ПРОФ. М.І. СИТЕНКА НАМН УКРАЇНИ»)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
ДУ «ІПХС
ім. проф. М.І. Ситенка
НАМН України»
Протокол № 14 від 25.09.2026 р.
Голова Вченої ради
професор

Микола КОРЖ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора
ДУ «ІПХС
ім. проф. М.І. Ситенка
НАМН України»

від 28.09.2026 р.
№ 144 - О

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з навчальної дисципліни**

«ТРАВМАТОЛОГІЯ ТА ОРТОПЕДІЯ»

рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність	I 2 Медицина
освітньо-наукова програма	Травматологія та ортопедія

Число кредитів ECTS — 5 (150 годин)
Лекцій — 24 години
Практичних занять — 77 годин
Самостійна робота — 45 годин
Консультації — 4 години
Форма контролю знань — іспит

Харків-2026

Робоча програма з циклу «Травматології та ортопедії» для аспірантів третього науково-освітнього рівня спеціальності І2 Медицина (спеціалізація – Травматологія та ортопедія)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

професор Корж М.О.

професор Філіпенко В.А.

професор Хмизов С.О.

професор Танькут В.О.

д.м.н. Куценко В.О.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Вченої ради ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України»

Протокол № 14 від "25" 09. 2026 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма навчального циклу призначена для підготовки докторів філософії за спеціальністю І 2 Медицина (освітньо-наукова програма – Травматологія та ортопедія).

Програму розроблено з урахуванням положень освітньо-наукової програми «Травматологія та ортопедія» з підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю І 2 «Медицина», затвердженої Вченою радою ДУ «ПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (протокол № 14 від 25.09.2026 р.), відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УП, Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» зі змінами та доповненнями, методичних рекомендацій Національної академії педагогічних наук України «Розроблення освітніх програм».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* викладання навчальної дисципліни “Травматологія та ортопедія” є підготовка висококваліфікованого конкурентоздатного фахівця ступеня доктора філософії в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація - травматологія і ортопедія), здатного розв'язувати комплексні проблеми травматології та ортопедії, самостійно проводити наукові дослідження та здійснювати практичну, аналітичну, науково-організаційну та науково-педагогічну діяльність у галузі охорони здоров'я, травматології та ортопедії, освіти та науки.

1.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни “Травматологія та ортопедія” є

- поглиблення отриманих раніше теоретичних знань з травматології та ортопедії;
- удосконалення практичних навичок з обґрунтованого раціонального і безпечного для здоров'я людини застосування різних методів лікування та профілактики травм і захворювань опорно-рухового апарату;
- поглиблене теоретичне вивчення обраної наукової теми шляхом постійної роботи з джерелами вітчизняної і світової наукової літератури та практичне застосування отриманих знань при проведенні експериментальних і клінічних досліджень, аналізу отриманих результатів.

1.3. Очікувані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-наукової професійної програми здобувач наукового ступеня доктор філософії з травматології та ортопедії повинен:

знати:

1. Історичні етапи розвитку спеціальності Травматологія та ортопедія.
2. Чинну нормативну документацію в Україні щодо надання медичної допомоги при травмах і захворюваннях опорно-рухової системи та їх ускладненнях; основні завдання діяльності та функціональні обов'язки лікаря ортопеда-травматолога на різних рівнях надання медичної допомоги.
3. Анатомію і фізіологію людини, анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухової системи людини, анатомо-топографічні взаємозв'язки органів, варіанти мінливості, аномалії розвитку.
4. Сучасні методи обстеження хворих з пошкодженнями та захворюваннями опорно-рухової системи.
5. Сучасні класифікації травм та захворювань опорно-рухової системи.

6. Основні принципи та методи консервативного та хірургічного лікування травматичних ушкоджень опорно-рухової системи, сучасні протоколи і стандарти надання медичної допомоги постраждалим від травм.
7. Принципи і методи реанімації при травмах різної локалізації та різного виду.
8. Сучасні протоколи і стандарти знеболення при травмах та захворюваннях опорно-рухової системи.
9. Сучасні погляди про репаративну регенерацію кісткової, хрящової та сполучної тканини.
10. Патогенез, клініку, діагностику, методи лікування, сучасні протоколи і стандарти надання медичної допомоги інфекційних та кістково-гнійних ускладнень при травмах опорно-рухової системи.
11. Патогенез, клініку, діагностику, методи лікування, сучасні протоколи і стандарти надання медичної допомоги при набутих та вроджених захворюваннях опорно-рухової системи з урахуванням.
12. Сучасні модифікації апаратів зовнішньої фіксації і біоматеріали, які застосовуються у хірургії опорно-рухової системи.
13. Сучасні принципи і методи протезно-ортопедичного забезпечення при пошкодженнях функції опорно-рухової системи.
14. Основні принципи та методи реабілітації хворих з наслідками травм і захворюваннями опорно-рухової системи.

вміти:

1. Провести оцінку стану травмованої особи, надати медичну допомогу травмованим на різних етапах її надання.
2. Самостійно збирати, аналізувати і узагальнювати результати опитування та огляду пацієнтів, аналізувати клінічну картину найбільш поширених травматологічних та ортопедичних захворювань, виявляти їх ускладнення;
3. Скласти план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при травматологічних та ортопедичних захворюваннях та їх ускладненнях, оцінювати прогноз щодо життя та працездатності хворих.
4. Заповнювати первинну облікову медичну документацію, що використовується у закладах охорони здоров'я, згідно з Інструкціями щодо її заповнення, затвердженими чинними наказами МОЗ України.
5. Надавати невідкладну допомогу, обґрунтувати тактику лікування хворих з пошкодженнями та захворюваннями опорно-рухової системи, також у разі поєднання з іншими нозологіями.
6. Володіти методиками знеболювання при травмах та захворюваннях опорно-рухової системи.
7. Володіти методиками консервативного та хірургічного лікування найпоширеніших ушкоджень та захворювань опорно-рухової системи.
8. Застосовувати новітні методи лікування та діагностики ортопедо-травматологічної патології з обраного напрямку науково-дослідницької роботи.
9. Здійснювати менеджмент післяопераційного періоду з урахуванням попередження можливих ускладнень.
10. Скласти програму медичної реабілітації з метою відновлення функцій опорно-рухової системи при ортопедичних захворюваннях та наслідках травм кінцівок, хребта і таза.

Міждисциплінарні зв'язки: топографічна анатомія і оперативна хірургія, ревматологія, торакальна хірургія, нейрохірургія, анестезіологія і реанімація, внутрішня медицина, неврологія.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми навчальна дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до науково-професійного вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК3. Здатність до освоєння, системного аналізу і критичного осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.

ЗК4. Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах прогресу суспільства, базованому на знаннях.

ЗК5. Здатність до ініціювання та виконання наукових досліджень, результатом яких є одержання нових знань.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Глибокі знання і системне розуміння предметної області за напрямом та тематикою досліджень та професійної діяльності.

СК2. Здатність до визначення потреб у додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, формулювання дослідницьких питань, генерування наукових гіпотез у сфері медицини.

СК3. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК4. Володіння сучасними методами і методиками наукового дослідження.

СК5. Здатність проводити коректний аналіз даних та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК6. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК10. Дотримання лікарської етики, біоетики та академічної доброчесності.

СК11. Здатність розумітися в характеристиках та стандартах медичних технологій, що застосовуються в травматології та ортопедії

Програмні результати навчання:

ПРН1 Застосувати поглиблені науково-професійні знання для вирішення наукових проблем в галузі охорони здоров'я, формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі наукового та освітнього спрямування.

ПРН2 Виявляти невирішені проблеми медицини (травматології та ортопедії), здійснювати пошук та практичний аналіз інформації з використанням новітніх інформаційних технологій, визначати пріоритетні напрямки дослідження сучасної медицини, організовувати проведення наукових досліджень.

ПРН3 Володіти знанням методології дослідження в цілому і методів дослідження в медичній галузі, зокрема в травматології та ортопедії.

ПРН4 Розробляти дизайн та план наукового дослідження, базуючись на відповідних сучасних методах досліджень в галузі медицини.

ПРН5 Володіти вмінням на теоретичному рівні формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження, створювати доказову базу.

ПРН6 Здійснювати вибір методу обробки та оцінки експериментальних та клінічних даних.

ПРН9 Використовувати принципи медичної етики в роботі з пацієнтами, біоетики в роботі з експериментальними тваринами, дотримуватись наукової етики.

ПРН10 Проводити самостійні дослідження на сучасному рівні, освітню діяльність.

ПРН11 Самостійно і критично проводити науковий аналіз, співставлення, порівняння в області наукового дослідження, виявляти взаємозв'язок і проводити синтез наукових даних.

ПРН12 Впроваджувати та використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі, в суспільстві.

ПРН13 Виконувати оригінальні наукові дослідження та успішно захистити дисертаційну роботу на основі власних досліджень в галузі охорони здоров'я, медицини (травматології та ортопедії).

ПРН15 Дотримуватись академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

ПРН16 Оформляти наукову, професійну медичну документацію.

ПРН17 Аналізувати особливості впровадження діагностичних та лікувальних технологій при ортопедо-травматологічній патології у різних вікових та нозологічних групах хворих.

2. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність	I 2 Медицина
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо - науковий)
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язковий компонент
Вид	Цикл дисциплін професійної підготовки
Загальна кількість учбових годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	3
Форма контролю	залік
Рік підготовки	3
Семестр	5
Лекційні заняття (учб. год.)	24
Практичні, семінарські заняття (учб. год.)	75
Самостійна робота (учб. год.)	47
Консультації (учб. год.)	4

3. Програма навчальної дисципліни:

3.1 Змістовний модуль: Загальні питання травматології та ортопедії.

Тема 1. Організація ортопедо-травматологічної допомоги населенню в Україні та світі.

Історія розвитку та становлення травматології та ортопедії як медичної спеціальності. Сучасні наукові школи травматологів-ортопедів в Україні. Роль вітчизняних і зарубіжних вчених у розвитку травматології та ортопедії. Досягнення сучасної травматології та ортопедії як науки.

Травматизм як соціально-економічна проблема. Класифікація травматизму.. Профілактика травматизму.

Військова травматологія. Травматологічна допомога в умовах надзвичайних ситуацій і масового надходження потерпілих. Стандарти НАТО з організації надання допомоги пораненим у військово-польових умовах.

Чинна нормативна документація в Україні з надання медичної допомоги при травмах і захворюваннях опорно-рухової системи та їх ускладненнях. Основні завдання діяльності та функціональні обов'язки лікаря ортопеда-травматолога на різних рівнях надання медичної допомоги.

Тема 2. Методика обстеження ортопедо-травматологічних хворих.

Оцінювання загального стану хворого. Анамнез. Механізм травми. Клінічне обстеження хворого з патологією опорно-рухової системи: огляд, пальпація, вимірювання, оцінка порушень функцій. Допоміжні методи обстеження апарата опори і руху: рентгенологічне дослідження, електрофізіологічні методи дослідження, артроскопічне дослідження, лабораторні дослідження, КТ, МРТ, ЯМРТ та ін. Методи клінічної біохімії, імунології, патогістоморфології, патофізіології у діагностиці стану хворого та перебігу патологічного процесу. Клінічна біомеханіка. Використання ІТ-технологій для діагностики захворювань і травм опорно-рухового апарату. Особливості діагностики при множинних та поєднаних пошкодженнях.

Поняття про травму як про загальне пошкодження організму. Кровотеча, крововтрата, травматичний шок, травматична хвороба, компресійна травма, гостра дихальна недостатність. Синдром тривалого здавлювання. Тромбоемболічні ускладнення. Синдром жирової емболії. Гостра ниркова недостатність і гепаторенальний синдром як ускладнення при тяжких травмах. Нейротравма. Черепно-мозкова травма.

Тема 3. Загальні відомості про ушкодження опорно-рухової системи, їх ускладнення та принципи лікування.

Вчення про рани: класифікація ран; Первинна хірургічна обробка ран; показання та протипоказання до накладення судинного шва; пластика судин; шов нерву; принципи лікування ран у відповідності до періодів раневого процесу; хірургічне лікування ран, ускладнених інфекцією; антибактеріальна терапія, VAC-терапія (NPWT), хіміотерапія, ензимотерапія ран; вогнепальні рани, основні принципи лікування вогнепальних ран. Термічні пошкодження: опіки, їх класифікація; патогенез і клініка опікової хвороби; основні принципи та методи загального та місцевого лікування опіків; опіки при комбінованих ураженнях; відмороження, їх класифікація; принципи лікування відмороження; загальне охолодження (замерзання), принципи лікування. Інфекційні ускладнення при травмах: гнійна інфекція (флегмони, абсцеси, остеомієліти, сепсис); ранове виснаження; анаеробна інфекція; правець. Загальні відомості про переломи і вивихи, методи та засоби їх лікування: вивихи, їх види; класифікація переломів; сучасні принципи та методи лікування переломів; консервативні методи лікування переломів; показання до остеосинтезу, методи фіксації відламків кісток; репаративна регенерація кісткової тканини, стадії репаративного остеогенезу; порушення процесу регенерації кісток; методи стимуляції остеогенезу; переломи, що не зрослися; хибні суглоби (псевдоартрози); переломи, що неправильно зрослися; анкілози та контрактури як

ускладнення переломів. Остеомієліт: післятравматичний та вогнепальний остеомієліт (гострий та хронічний); гематогенний остеомієліт; склерозуючий остеомієліт Гарре; синдром SAPHO; внутрішньо-кістковий абсцес Броді; діагностика та принципи комплексного лікування остеомієліту. Особливості діагностики та лікування уражень опорно-рухової системи у дітей та підлітків.

3.2 Змістовний модуль: Окремі питання травматології.

Тема 4. Діагностика і лікування переломів кісток і травматичних ушкоджень верхніх кінцівок і плечового поясу.

Переломи лопатки. Переломи ключиці. Вивихи ключиці, застарілі вивихи ключиці. Переломи плечової кістки. Ушкодження м'язів плеча. Ушкодження променевого нерву. Переломи плечової кістки та їх укладення. Вивихи плеча, супутні пошкодження при вивихах плеча, застарілий та звичний вивих плеча. Вивихи і переломи-вивихи передпліччя. Ушкодження м'язів передпліччя. Переломи кісток передпліччя, переломи, що не зрослися, та несправжні суглоби кісток передпліччя. Ушкодження ліктьового суглобу, особливості відновного лікування при пошкодженнях ліктьового суглобу. Переломи та вивихи кісток зап'ястя. Застарілі вивихи кісток зап'ястя. Ушкодження сухожилків кисті, показання до оперативного лікування. Особливості первинної хірургічної обробки поранень кисті та пальців кисті. Шкірна пластика при ушкодженнях кисті. Показання до ампутації верхньої кінцівки.

Тема 5. Діагностика і лікування переломів кісток і травматичних ушкоджень нижніх кінцівок і таза.

Вивихи стегна, їх класифікація. Ускладнені вивихи стегна. Переломи-вивихи стегна, особливості діагностики та лікування. Переломи стегнової кістки: переломи шийки стегнової кістки, вертлюгові переломи, переломи діяфізу стегнової кістки. Вивихи гомілки. Переломи кісток гомілки. Переломи наколінка. Травматичні пошкодження суглобів нижньої кінцівки, сучасні методи їх консервативного та хірургічного лікування. Вивихи кісток стопи: піднадп'ятковий вивих, вивих в суглобах Шопара та Лісфранка, вивихи пальців і фаланг пальців. Переломи кісток стопи. Асептичний некроз надп'яркової кістки після її переломів та вивихів. Особливості діагностики та лікування вивихів та переломів кісток стопи. Показання до ампутації нижньої кінцівки. Переломи таза, їх класифікація. Крайові переломи, переломи таза без порушення цілості тазового кільця, переломи таза з порушенням цілості тазового кільця, переломи кульшової западини, переломи таза з пошкодженням його органів. Частота та особливості перебігу травматичного шоку при переломах таза, роль крововтрати. Принципи максимально зберігальної транспортування та обстеження хворих з переломами таза. Діагностика та хірургічне лікування поєднаних ушкоджень органів черевної порожнини.

Тема 6. Діагностика і лікування травматичних ушкоджень хребта.

Механізми ушкоджень хребта: сгибальний, сгибально-обертальний, вертикально-компресійний, розгибальний. Особливості діагностики, консервативне і оперативне лікування неускладнених ушкоджень хребта: підвивихи, вивихи, переломи-вивихи хребців шийного відділу хребта; переломи I-II шийних хребців; перелом зубоподібного відростка II шийного хребця; згибальні та розгибальні переломи III-VIII шийних хребців; компресійні осколкичасті переломи тіл шийних хребців; ушкодження зв'язок і міжхребцевих дисків шийних хребців. Особливості діагностики, консервативне та хірургічне лікування неускладнених ушкоджень грудного та поперекового відділів хребта: ушкодження задніх відділів хребта (розриви надостистої та міжостистої зв'язок, переломи остистих і поперечних виростків, переломи дужок); ушкодження передніх відділів хребта (компресійний клиноподібний та компресійний осколкичастий переломи тіл хребців, розриви між хребцевих дисків); вивихи і переломи-вивихи хребців; травматичний спонділолітез. Особливості діагностики, консервативне і оперативне лікування ускладнених ушкоджень хребта: основні синдроми ураження спинного мозку та його корінців при травмах хребта; клінічна неврологічна діагностика, спинно-мозкова пункція,

лікворо-динамічні проби; показання до ламінектомії, техніка ламінектомії; корекція дихальної недостатності та профілактики пневмоній при ушкодженнях шийного відділу спинного мозку; профілактика і лікування пролежнів та інфекційних ушкоджень сечовивідних шляхів при ускладненій травмі хребта..

3.3 Змістовний модуль: Запальні та дегенеративні захворювання хребта та суглобів.

Тема 7. Запальні неспецифічні та дегенеративні захворювання хребта.

Остеохондроз: етіологія, патогенез; діагностика, лабораторні та інструментальні методи діагностики, (рентгенографія, магнітно-резонансна томографія хребта (МРТ), комп'ютерна томографія (КТ), доплерографія судин шиї та інтракраніальних судин, ін.); тактика та сучасні методи лікування, лікувально-діагностичні блокади; показання до хірургічного лікування. Дорсалгії. Спондилоз, спондилоартроз. Ураження міжхребетних дисків. Попередження тяжких форм дегенеративно-дистрофічних захворювань хребта. Анкилозуючий спондилоартрит (хвороба П'єр Марі - Штрюмпель – Бехтерева). Сакроіліїт. Остеомієліт хребців. Малоінвазивні технології хірургічного втручання на хребті.

Тема 8. Запальні неспецифічні та дегенеративні захворювання суглобів.

Плече-лопатковий периартрит. Епікондилит. Стилоїдит. Стенозуючі лігаментити (хвороба Де Кервена, хвороба Нота). Контрактура Дюпюїтрена. Бурсити. Бурсит ліктьового відростка, препателлярний бурсит, інфрапателлярний бурсит, ахілобурсит. Гигроми, підколінна гигрома (киста Бейкера). Артропатії. Особливості артроскопічної діагностики та лікування патологічних змін при захворюваннях суглобів. Остеопороз кісток, денситометрія. Деформуючі артрози. Коксартроз. Гонартроз. Ендопротезування суглобів. Ускладнення після хірургічних втручань на суглобах і ендопротезування та їх попередження.

Тема 9. Запальні специфічні захворювання хребта та суглобів.

Кістково-суглобовий туберкульоз: класифікація; туберкульозний спондиліт, туберкульозний коксит, туберкульозний гоніт; особливості діагностики і лікування кістково-суглобового туберкульозу різних локалізацій; принципи комплексного лікування туберкульозу кісток і суглобів. Сифіліс кісток і суглобів. Ревматоїдний артрит: синовектомія, коригуючі операції та ендопротезування суглобів при ревматоїдному артриті. Подагричні артрити.

3.4 Змістовний модуль: Вроджені та набуті деформації опорно-рухової системи. Остеохондропатії. Новоутворення та онкоподібні захворювання опорно-рухової системи.

Тема 10. Деформуючі дорсопатії.

Кіфоз і лордоз. Сколіоз: ідіопатичний, нервовом'язовий, торакогенний. Спондилоліз. Спондиолітез. Звичний підвивих хребців. Звичний атлантоаксіальний підвивих. Кривошия. Хвороба Шейермана-Мау. Платиспонділія (хвороба Кальве). Вади розвитку хребтового стовпа. Вроджені деформації грудної клітини. Сучасні методи консервативного та хірургічного лікування деформацій грудної клітини та хребта.

Тема 11. Остеохондропатії. Вроджені та набуті деформації кінцівок.

Синдактилія, полідактилія, криворукість (хвороба Маделунга).

Хвороби Легга-Кальве-Пертеса, Осгуда-Шляттера, Кеніга, Келлера I та II типу, Гагlund-Шинця, Кінбека; остеохондропатія п'яtkової кістки. Дисплазія та вроджений вивих стегна: діагностика, тактика і методи лікування у різні вікові періоди розвитку дитини, показання до хірургічного лікування; особливості менеджменту пацієнта у післяопераційному періоді. Клишоногість: діагностика, тактика і методи лікування у різні вікові періоди розвитку дитини,

показання до хірургічного лікування; особливості менеджменту пацієнта у післяопераційному періоді.

Дитячий церебральний параліч. Поліомієліт. Акушерські паралічі. Принципи реабілітації хворих із стійкими ортопедичними деформаціями. Ортопедичні оперативні втручання при деформаціях кінцівок та порушеннях функцій опорно-рухової системи, які виникли на тлі нервово-м'язових захворювань.

Деформації та порушення функції кінцівок внаслідок травматичного ураження опорно-рухової системи: переломи, які неправильно зрослися, анкілози, розхитані суглоби, патологічні вивихи, контрактури суглобів.

Статичні деформації стоп: плоскостопість; поперечно-розпластана стопа і вальгусна деформація I пальця; молоткоподібні пальці. Особливості ортопедичного забезпечення при статичних деформаціях стоп.

Тема 12. Новоутворення та онкоподібні захворювання опорно-рухової системи.

Новоутворення кісток: етіологія; патогенез; фактори ризику; патологічна анатомія; класифікація; клінічна діагностика, клініко-рентгенологічна діагностика, пункційні бопсії; диференційна діагностика; тактика та сучасні методи лікування лікування онкологічних уражень опорно-рухової системи. Первинні пухлини кісток: доброякісні (остеома, остеохондрома, хондрома, хондробластома, гігантоклітинна пухлина, фіброма, остеїд остеома, гемангіома); злоякісні (саркома Юїнга, остеосаркома, параоссальна саркома, хондросаркома, фібросаркома, ретикулосаркома, гемангіоендотеліома, мієлома). Онкоподібні захворювання опорно-рухової системи (хвороба Педжета, фіброзна дистрофія,), малігнізація.

3.5 Змістовний модуль: Основи реабілітації хворих з наслідками травм і захворюваннями опорно-рухової системи.

Тема 13. Організація реабілітаційної та протезно-ортопедичної допомоги при наслідках травм і захворюваннях опорно-рухової системи.

Чинна нормативна документація в Україні з питань соціальної захищеності, медико-соціальної експертизи та реабілітації осіб з інвалідністю. Основні принципи та види реабілітації. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я (МКФ). Номенклатура протезно-ортопедичних виробів. Тимчасова непрацездатність при травмах і захворюваннях кістково-м'язової системи. Критерії визначення строків тимчасової непрацездатності. Інвалідність внаслідок травм і захворювань кістково-м'язової системи. Критерії встановлення груп інвалідності хворим з наслідками травм і захворюваннями опорно-рухового апарату.

Тема 14. Медична реабілітація хворих з наслідками травм і захворюваннями кістково-м'язової системи, її можливості та роль в загальній системі реабілітації.

Методика побудови діагнозу, лікарська етіка та деонтологія стосовно до задач медико-соціальної експертизи. Поняття про реабілітаційні періоди, програми реабілітації, реабілітаційний план.

Протезно-ортопедичні засоби, що застосовуються для лікування, відновлення та/або компенсації функцій опорно-рухової системи при ушкодженнях, деформаціях і захворюваннях опорно-рухової системи. Експресортезування при ушкодженнях та захворюваннях хребта, суглобів та сегментів кінцівок. Ортезотерапія.

Методи та засоби медичної реабілітації хворих з наслідками переломів кісток і травматичних ушкоджень верхніх кінцівок, нижніх кінцівок, хребта і таза. Методи та засоби медичної реабілітації при дегенеративних захворюваннях хребта та суглобів, вроджених та набутих деформаціях опорно-рухової системи. Реабілітація хворих після хірургічних втручань на суглобах, а також після ендопротезування.

Тема 15. Особливості медичної реабілітації хворих після ампутацій кінцівок.

Способи ампутацій та реампутацій верхньої кінцівки, вибір рівня ампутації, підготовка кукси до протезування, захворювання кукси та їх лікування. Мета і завдання реабілітації після ампутації верхніх кінцівок. Способи протезування верхніх кінцівок, види та функції протезів верхньої кінцівки.

Способи ампутацій та реампутацій нижньої кінцівки, вибір рівня ампутації, підготовка кукси до протезування, захворювання кукси та їх лікування. Мета і завдання реабілітації після ампутації нижніх кінцівок. Експреспротезування при ампутаціях нижніх кінцівок. Протезування нижніх кінцівок. Засоби реабілітації після протезування. Екзартикуляції кінцівок.

4. Структура навчальної дисципліни

<i>Тема</i>	<i>Обсяги навчальної роботи за видами (год)</i>					<i>іспит</i>
	<i>Всього</i>	<i>Лекції</i>	<i>Семінари/ практичні заняття</i>	<i>Консультації</i>	<i>Самостійна робота</i>	
Змістовний модуль 1 <u>«Загальні питання травматології та ортопедії» – 1 кредит</u>						
Тема 1. Організація ортопедо- травматологічної допомоги населенню в Україні та світі.	10	2	5		3	
Тема 2. Методика обстеження ортопедо- травматологічних хворих	10	1	5		4	
Тема 3. Загальні відомості про ушкодження опорно-рухової системи, їх ускладнення та принципи лікування	9	2	4	1	2	
Контроль змістовного модуля	1		1			
Всього (із залікового кредиту)	30	5	15	1	9	

Змістовний модуль 2 <u>«Окремі питання травматології» – 1 кредит</u>						
Тема 4. Діагностика і лікування переломів кісток і травматичних ушкоджень верхніх кінцівок і плечового поясу	10	2	5		3	
Тема 5. Діагностика і лікування переломів кісток і травматичних ушкоджень нижніх кінцівок і таза	9	2	4		3	
Тема 6. Діагностика і лікування травматичних ушкоджень хребта	10	1	5	1	3	
Контроль змістовного модуля	1		1			
Всього (із залікового кредиту)	30	5	15	1	9	
Змістовний модуль 3 <u>«Запальні та дегенеративні захворювання хребта та суглобів» – 1 кредит</u>						
Тема 7. Запальні неспецифічні та дегенеративні захворювання хребта	9	2	5		3	
Тема 8. Запальні неспецифічні та дегенеративні захворювання суглобів	10	1	4		4	

Тема 9. Запальні специфічні захворювання хребта та суглобів	10	1	5		4	
Контроль змістовного модуля	1		1			
Всього (із залікового кредиту)	30	4	15		11	

Змістовний модуль 4

«Вроджені та набуті деформації опорно-рухової системи. Остеохондропатії. Новоутворення та онкоподібні захворювання опорно-рухової системи.» – 1 кредит

Тема 10. Деформуючі дорсопатії	10	2	5		3	
Тема 11. Остеохондропатії. Вроджені та набуті деформації кінцівок	10	2	5		3	
Тема 12. Новоутворення та онкоподібні захворювання опорно-рухової системи.	9	1	4	1	3	
Контроль змістовного модуля	1		1			
Всього (із залікового кредиту)	30	5	15	1	9	

Змістовний модуль 5

«Основи реабілітації хворих з наслідками травм і захворюваннями опорно-рухової системи» – 1 кредит

Тема 13. Організація реабілітаційної та	10	1	6	1	2	
---	----	---	---	---	---	--

протезно-ортопедичної допомоги при наслідках травм і захворюваннях опорно-рухової системи						
Тема 14. Медична реабілітація хворих з наслідками травм і захворюваннями кістково-м'язової системи, її можливості та роль в загальній системі реабілітації	10	2	5		3	
Тема 15. Особливості медичної реабілітації хворих після ампутацій кінцівок	9	2	4		3	
Контроль змістовного модуля	1					1
Всього (із залікового кредиту)	30	5	15	1	8	1
Всього	150	24	77	4	45	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Клінічне обстеження хворого з патологією опорно-рухової системи. Складання плану додаткового обстеження хворого, аналіз даних лабораторних та інструментальних обстежень хворого з патологією опорно-рухової системи. Особливості діагностики уражень опорно-рухової системи у дітей та підлітків.	5
2.	Надання першої медичної та невідкладної допомоги при травмах. Знеболювання при травмах та захворюваннях опорно-рухової системи.	5
3.	Регенерація кісткової тканини. Порушення репаративного остеогенезу при діафізарних переломах довгих кісток, чинники ризику, діагностика і лікування.	6
4.	Принципи та методи лікування переломів кісток і суглобів	5

5.	Комплексне хірургічне лікування ранніх та пізніх гнійно-некротичних ускладнень після травм та оперативних втручань у травматолого-ортопедичних хворих	5
6.	Особливості неврологічних синдромів при різних варіантах дегенеративно-дистрофічних захворюваннях хребта. Методи знеболювання при ураженні міжхребцевих дисків.	6
7.	Діагностика захворювань кульшового або колінного суглобів. Ендопротезування колінного, кульшового суглобів; обґрунтування вибору конструкції ендопротеза	6
8.	Діагностика пухлинних захворювань кісток та м'яких тканин; обґрунтування методу лікування пацієнтів.	6
9.	Військова травматологія. Стандарти НАТО з організації надання допомоги пораненим у військово-польових умовах. Тактика першої медичної допомоги та методи лікування вогнепальних ушкоджень опорно-рухової системи.	6
10.	Остеомієліт. Діагностика, принципи комплексного лікування остеомієліту.	6
11.	Експрес-ортезування при патології хребта.	5
12.	Рівні та способи ампутацій кінцівок, показання та протипоказання до проведення ампутацій та реконструктивно-відновних операцій на куксах	5
13.	Сучасні способи консервативного та хірургічного (в т.ч. малоінвазивного) лікування дітей з ортопедичними захворюваннями опорно-рухової системи	6
14.	Принципи реабілітації хворих з наслідками травм та захворюваннями опорно-рухової системи	5
	Усього годин	77

6. Тематика самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Перша і невідкладна допомога постраждалим з пошкодженнями опорно-рухової системи	2
2.	Ручна і апаратна репозиція переломів кісток.	4
3.	Амбулаторно-поліклінічна робота травматолога.	3
4.	Контрактури суглобів, причини, методи профілактики та лікування	4
5.	Ішемічна контрактура Фолькмана.	3
6.	Компартмент синдром	4
7.	Стабільно – функціональний остеосинтез	3
8.	Вогнепальні поранення кісток та суглобів	4
9.	Запальні та дегенеративні захворювання опорно-рухової системи	4
10.	Профілактика та лікування остеопорозу.	4
11.	Позавогнищевий остеосинтез	4
12.	Анестезія в травматології та ортопедії	4
13.	Види та методи реабілітації пацієнтів з травмами та захворюваннями опорно-рухового апарату	4
	Усього годин	45

7. Індивідуальні завдання

- опрацювання літературних джерел з обраної теми науково-дослідної роботи;
- планування та проведення експериментальних та клінічних досліджень з обраної наукової теми;
- обробка та аналіз отриманих експериментальних та клінічних даних;
- оприлюднення отриманих даних на наукових форумах (виступи з доповідями);
- підготовка і публікація наукових статей, раціоналізаторських пропозицій, патентів.

8. Питання для заліку змістовного модуля 1

1. Історія розвитку та становлення травматології та ортопедії як медичної спеціальності.
2. Сучасні наукові школи травматологів-ортопедів в Україні.
3. Травматизм як соціально-економічна проблема. Класифікація травматизму. Профілактика травматизму.
4. Травматологічна допомога в умовах надзвичайних ситуацій і масового надходження потерпілих; поняття про медичну сортировку поранених.
5. Стандарти НАТО з організації надання допомоги пораненим у військово-польових умовах.
6. Перша і невідкладна допомога постраждалим з пошкодженнями опорно-рухової системи.
7. Методики клінічного обстеження хворого з патологією опорно-рухової системи.
8. Додаткові методи обстеження хворих з патологією опорно-рухової системи.
9. Сучасні методи і принципи лікування ран у відповідності до періодів раневого процесу.
10. Класифікація переломів; сучасні принципи та методи лікування переломів.
11. Остеомієліт, діагностика та принципи комплексного лікування остеомієліту.
12. Особливості діагностики та лікування уражень опорно-рухової системи у дітей та підлітків.
13. Репаративна регенерація кісткової тканини, стадії репаративного остеогенезу.
14. Основні принципи застосування сучасних методів остеосинтезу в ортопедії та травматології.
15. Фіксаційний метод лікування переломів.
16. Основні принципи застосування постійного витягання при лікуванні переломів.
17. Метод блокуючого остеосинтезу, показання, техніка застосування.
18. Сучасні методики накісткового остеосинтезу.
19. Принципи лікування постраждалих з множинними та поєднаними травмами.

9. Питання для заліку змістовного модуля 2

1. Переломи кісток плечового поясу, клініка, діагностика, методи лікування.
2. Вивихи плеча, методи вправлення та фіксації.
3. Переломи кісток передпліччя, клініка, діагностика, методи лікування.
4. Ушкодження ліктьового суглобу, особливості відновного лікування при пошкодженнях ліктьового суглобу.
5. Переломи та вивихи кісток зап'ястя, методи лікування.
6. Переломи стегнової кістки, діагностика, лікування.
7. Переломи кісток гомілки, діагностика, лікування.
8. Переломи кісток стопи, діагностика, методи лікування.
9. Переломи таза, їх класифікація, діагностика, методи лікування.
10. Особливості діагностики, консервативне і оперативне лікування неускладнених ушкоджень хребта.
11. Особливості діагностики, консервативне та хірургічне лікування неускладнених ушкоджень грудного та поперекового відділів хребта.
12. Особливості діагностики, консервативне і оперативне лікування ускладнених ушкоджень хребта.

10. Питання для заліку змістовного модуля 3

1. Остеохондроз: етіологія, патогенез; діагностика, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
2. Методи знеболювання при дорсалгіях.
3. Запальні неспецифічні захворювання суглобів, діагностика, методи лікування.
4. Особливості артроскопічної діагностики та лікування патологічних змін при захворюваннях суглобів.
5. Коксартроз, діагностика, методи лікування.
6. Гонартроз, діагностика, методи лікування.
7. Ендопротезування суглобів, показання до ендопротезування суглобів, сучасні конструкції ендопротезів.
8. Ускладнення після хірургічних втручань на суглобах і ендопротезування та їх попередження.
9. Кістково-суглобовий туберкульоз, класифікація, особливості діагностики і лікування кістково-суглобового туберкульозу різних локалізацій.
10. Ревматоїдний артрит: синовектомія, коригуючі операції та ендопротезування суглобів при ревматоїдному артриті.

11. Питання для заліку змістовного модуля 4

1. Кіфоз і лордоз, особливості діагностики та лікування
2. Сколіоз, класифікація, методи діагностики і лікування.
3. Кривошия, діагностика, лікування.
4. Хвороба Шейермана-Мау, особливості діагностики та лікування.
5. Платиспонділія (хвороба Кальве), діагностика і лікування.
6. Вади розвитку хребтового стовпа, особливості діагностики і лікування.
7. Вроджені деформації грудної клітини, діагностика і лікування.
8. Остеохондропатії, патогенез, діагностика, лікування.
9. Дисплазія та вроджений вивих стегна: діагностика, тактика і методи лікування у різні вікові періоди розвитку дитини, показання до хірургічного лікування.
10. Клишоногість: діагностика, тактика і методи лікування у різні вікові періоди розвитку дитини.
11. Ортопедичні методи лікування в реабілітації пацієнтів з деформаціями кінцівок та порушеннями функції опорно-рухової системи на тлі нервово-м'язових захворювань.
12. Деформації та порушення функції кінцівок внаслідок травматичного ураження опорно-рухової системи, методи діагностики та лікування.
13. Методи діагностики, лікування та ортопедичне забезпечення при статичних деформаціях стоп.
14. Новоутворення кісток, класифікація, фактори ризику, діагностика, сучасні методи і тактика лікування
15. Диференційна діагностика онкологічних захворювань кісток.

12. Питання для заліку змістовного модуля 5

1. Основні принципи та види реабілітації, особливості складання програм реабілітації та реабілітаційних планів при травмах і захворюваннях опорно-рухової системи.
2. Критерії визначення строків тимчасової непрацездатності, орієнтовні середні строки іммобілізації та тимчасової непрацездатності при ушкодженнях опорно-рухової системи.
3. Критерії встановлення груп інвалідності хворим з наслідками травм і захворюваннями опорно-рухового апарату.
4. Протезно-ортопедичні засоби, що застосовуються для лікування, відновлення та/або компенсації функцій опорно-рухової системи при ушкодженнях, деформаціях і захворюваннях опорно-рухової системи.

5. Застосування ортезів при ушкодженнях, деформаціях та захворюваннях хребта, суглобів та сегментів кінцівок.
6. Методи та засоби медичної реабілітації хворих з наслідками травм опорно-рухової системи.
7. Методи та засоби медичної реабілітації при дегенеративних захворюваннях хребта та суглобів, вроджених та набутих деформаціях опорно-рухової системи.
8. Реабілітація хворих після хірургічних втручань на суглобах, а також після ендопротезування.
9. Способи ампутацій та реампутацій верхньої кінцівки, вибір рівня ампутації, підготовка кукси до протезування, захворювання кукси та їх лікування.
10. Мета і завдання реабілітації після ампутації верхніх кінцівок. Способи протезування верхніх кінцівок, види та функції протезів верхньої кінцівки.
11. Способи ампутацій та реампутацій нижньої кінцівки, вибір рівня ампутації, підготовка кукси до протезування, захворювання кукси та їх лікування.
12. Мета і завдання реабілітації після ампутації нижніх кінцівок. Експреспротезування при ампутаціях нижніх кінцівок.

13. Питання для підсумкового Контролю (іспиту)

1. Організація та обсяг медичної допомоги потерпілим від травм на місці події та етапах евакуації.
2. Організація спеціалізованої ортопедо-травматологічної допомоги потерпілим від травм в поліклініці, травмпункті, лікарні.
3. Роль екологічних умов в поширеності природжених дисплазій і інших захворювань опорно-рухового апарату.
4. Рентгенологічні та інструментальні методи, що застосовуються для клінічного обстеження травматологічних і ортопедичних хворих.
5. Лабораторні методи діагностики, що застосовуються для обстеження травматологічних і ортопедичних хворих.
6. Біомеханічні методи дослідження опорно-рухового апарату: подографія, гоніографія, динамометрія, методика опорних реакцій
7. Електрофізіологічні методи дослідження в травматології та ортопедії.
8. Оперативні методи лікування травматичних пошкоджень кістково-м'язової системи. Доступи при виконанні операцій на кістках і суглобах верхньої і нижньої кінцівок.
9. Види остеосинтезу та показання для їх застосування.
10. Кісткова пластика. Види, показання до застосування. Кісткова пластика на судинній ніжці, Показання і техніка операцій.
11. Види пластики при пошкодженні сухожилків (подовження, пересадка сухожилів). Методика оперативного втручання і шви, які використовуються при пластичних операціях на сухожилках.
12. Види шкірної пластики. Показання та техніка операцій.
13. Консервативні методи лікування пацієнтів з наслідками травм і захворюваннями опорно-рухової системи. Фізіо-функціональні методи лікування. Санаторно-курортне лікування.
14. Пошкодження м'яких тканин: удари, рани, краш-синдром (синдром тривалого роздавлювання). Первинна хірургічна обробка ран, її види. Хірургічна тактика при скальпованих ранах.
15. Пошкодження сухожилів, магістральних судин, нервів кінцівок. Діагностика, методи лікування. Особливості первинного шва при пошкодженнях нервів, судин, сухожилів.
16. Закриті діафізарні переломи. Класифікація, особливості діагностики і лікування. Терміни зрощення відламків у залежності від виду, характеру і локалізації перелому та методу лікування. Особливості реабілітації.

17. Відкриті діафізарні переломи. Класифікація, особливості лікування. Види остеосинтезу. Показання і протипоказання для ургентного та відстроченого остеосинтезу.
18. Внутрішньосуглобові переломи. Клініка, діагностика, основні методи лікування. Показання до оперативного лікування. Види остеосинтезу. Помилки і ускладнення при лікуванні внутрішньосуглобових переломів.
19. Переломи кісток у дітей. Показання для оперативного і консервативного методів лікування. Терміни зрощення залежно від локалізації перелому і методу лікування.
20. Особливості переломів кісток у осіб літнього віку. Сучасні технології лікування. Показання для оперативного і консервативного методів лікування.
21. Травматичний шок і термінальний стан. Види травматичного шоку. Клініка і патогенез травматичного шоку. Заходи з виведення хворого з шокowego стану. Показання для проведення оперативного лікування залежно від загального стану хворого.
22. Знеболення в травматології і ортопедії: види і методи знеболення. Особливості проведення передопераційної підготовки.
23. Репаративна регенерація кісткової тканини та її залежність від місцевих і загальних умов. Поняття про фази і стадії регенерації кісток. Значення кровопостачання і біомеханічних чинників у загоєнні переломів. Методи оптимізації остеогенезу.
24. Після травматична жирова емболія. Патогенез. Особливості її прояву і клінічного перебігу. Диференціальна діагностика з крововиливом і станом хворого після черепно-мозкової травми. Профілактика і лікування.
25. Остеопороз, види остеопорозу. Діагностика, профілактика, лікування.
26. Інфекційні ускладнення в травматології: анаеробна інфекція. Клініка, діагностика, лікування.
27. Остеомієліт. Патогенез, клініка, діагностика, лікування.
28. Пошкодження плечового поясу. Переломи і вивихи ключиці. Діагностика і методи лікування. Переломи лопатки. Клініка, діагностика, методи лікування.
29. Вивихи плеча. Види вивихів плеча. Клініка, діагностика. Методи консервативного лікування. Звичний вивих плеча. Принципи оперативного лікування звичного вивиху плеча.
30. Переломи плечової кістки. Типи переломів та методи їх лікування. Показання до оперативного лікування. Особливості переломів плечової кістки у дітей.
31. Переломи кісток передпліччя. Класифікація. Показання до оперативного лікування переломів кісток передпліччя. Особливості консервативного лікування.
32. Пошкодження ліктьового суглоба. Класифікація пошкоджень, діагностика і методи лікування. Особливості лікування переломів ліктьового суглоба у дітей.
33. Пошкодження променево-зап'ясткового суглоба. Вивих півмісяцевої кістки, перелом човноподібної і півмісяцевої кісток. Діагностика, лікування. Показання для оперативного лікування.
34. Переломи кісток кисті. Методи лікування. Показання до оперативного лікування, види остеосинтезу.
35. Пошкодження сухожилків розгиначів пальців кисті, методи їх лікування. Лікування контрактур суглобів пальців. Особливості реабілітації після оперативного лікування пошкоджень сухожилків кисті.
36. Переломи кісток гомілки. Класифікація. Показання та протипоказання для консервативних оперативних методів лікування. Види остеосинтезу і методика їх виконання.
37. Внутрішньосуглобові пошкодження колінного суглоба. Вивихи гомілки. Пошкодження менісків, зв'язок. Діагностика, лікування. Показання для оперативного лікування. Переломи надколінника і методи його лікування.
38. Артроскопія колінного суглоба, Показання для її застосування. Техніка меніскоектомії, пластики хрестоподібних, велико- і малогомілкових колатеральних зв'язок.

39. Переломи стегнової кістки. Показання і протипоказання для консервативного і оперативного лікування. Тактика лікування при відкритих діафізарних переломах стегнової кістки.
40. Переломи кісточок та заднього краю великої гомілкової кістки. Розрив міжгомількового синдесмоза. Тактика та методи лікування.
41. Переломи кісток стопи. Клініка, діагностика. Показання для оперативного і консервативного лікування. Види остеосинтезу.
42. Ампутація і реампутація кінцівок. Первинна і вторинна ампутація. Рациональні рівні ампутації, методи ампутації. Обробка судин і нервів. Підготовка до протезування. Принципи протезування. Експрес протезування.
43. Пошкодження хребта. Класифікація переломів хребта. Клініка, діагностика і лікування ускладнених і неускладнених переломів хребта. Показання для оперативного лікування залежно від локалізації перелому і характеру пошкодження.
44. Пошкодження кісток тазу. Класифікація, клініка діагноста, методи консервативного і оперативного лікування. Заходи протишокової боротьби при ускладнених переломах кісток тазу. Лікування переломів типу Мальґеня, переломів кульшової западини, пошкоджень лобкового симфізу.
45. Контрактури і анкілози суглобів. Причини розвитку контрактур і анкілозів. Профілактика, консервативне і хірургічне лікування, контрактур і анкілозів.
46. Остеохондроз хребта, його поширеність. Шийний, грудний і поперековий остеохондроз. Клініка, діагностика. Консервативне лікування. Способи хірургічного лікування, показання до їх застосування.
47. Види та класифікація коксартрозів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Показання до консервативного лікування. Сучасні методи хірургічного лікування коксартрозів, показання до їх застосування.
48. Ускладнення при ендопротезуванні суглобів і заходи з їх профілактики. Реабілітація після ендопротезування.
49. Кістковосуглобовий туберкульоз. Патогенез, рання діагностика, методи лікування. Статичні деформації стоп. Клініка, діагностика, методи лікування, забезпечення лікувально-ортопедичними виробами.
50. Природжена кривошия. Класифікація, діагностика. Консервативне і хірургічне лікування. Лікування у післяопераційному періоді. Дисплазія колінних суглобів. Природжений вивих надколінника. Клініка, рентгенологічні симптоми. Методи хірургічного лікування.
51. Вроджені деформації грудної клітки. Лійкоподібна деформація передньої грудної стінки, діагностика, ступінь деформації, методики хірургічного лікування.
52. Сколіотична хвороба. Класифікація. Патогенез. Рання діагностика, прогноз. Методи консервативного та хірургічного лікування. Лікування дітей з початковими формами сколіозу і порушенням постави.
53. Дисплазія кульшового суглоба, рання діагностика Вроджений вивих стегна. Класифікація, патогенез, діагностика. Методи лікування. Показання до оперативного лікування, види операцій. Реабілітація в післяопераційному періоді, ранні і пізні ускладнення .
54. Природжена клишоногість. Форми клишоногості. Консервативне і хірургічне лікування.
55. Деформації кінцівок внаслідок пошкоджень і захворювань центральної і периферичної нервової системи. В'ялі та спастичні паралічі, клініка, діагностика, методи лікування.
56. Доброякісні і злоякісні пухлини кісток. Особливості захворювання у дітей. Діагностика. Комплексне лікування: хірургічне лікування, променева та хіміотерапія.

Критерії оцінок	Сума балів за	Шкала	Оцінка за національною шкалою
-----------------	---------------	-------	-------------------------------

14. Методи навчання

- вербальні (пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, консультація);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (проведення експерименту, проведення практичного заняття);
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні (надання готової інформації науковим керівником та її засвоєння аспірантами);
- частково-пошуковий або евристичний (оволодіння окремими елементами пошукової діяльності: науковий керівник формує проблему, аспіранти – гіпотезу);
- дослідницько-інноваційний (організація науковим керівником пошукової творчої діяльності аспірантів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань).

Заняття із здобувачами проводять у вигляді практичних занять, індивідуального консультування. Здобувачам пропонується певний об'єм матеріалу для самостійного опанування з подальшим обговоренням та контролем засвоєного.

Важливою складовою навчання є науково-дослідна робота: теоретичне вивчення основних методик клінічних досліджень, планування і складання протоколів, проведення експериментальних та клінічних досліджень разом з керівником або іншими співробітниками, а потім і самостійно. Стажування та проведення експериментальних та клінічних досліджень на базі інших лабораторій. Участь у роботі наукових форумів, в т.ч. і з виступами, оприлюднення отриманих результатів науково-дослідної роботи у фаховій вітчизняній та світовій літературі, оформлення патентів, свідоцтв про винаходи та ін. Залучення аспірантів до міжнародно визнаних курсів та освітніх ресурсів.

15. Форми контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять за результатами семінарських і практичних занять, виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань).

Модульний контроль - форма проміжного контролю, що полягає у оцінці засвоєння здобувачем навчального матеріалу змістовного модуля, винесеного на цей контрольний захід.

Підсумковий контроль – форма підсумкового контролю рівня засвоєння теоретичного і практичного матеріалу з навчальної дисципліни, що проводиться як окремий контрольний захід за екзаменаційними білетами, складеними за програмою дисципліни..

Організація поточного, модульного (проміжного) та підсумкового контролів знань здобувачів і переведення показників академічної успішності здобувачів за 100-бальною системою у систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з Положенням про порядок контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії у Державній установі «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України» (далі – Положення про оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів).

16. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Таблиця. Відповідність оцінок за різними шкалами

	100-бальною шкалою	ECTS	Екзамен Диференційований залік	Залік
Відмінно (відмінне виконання)	90-100	A	відмінно	зараховано
Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	82-89	B	добре	
Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	74-81	C		
Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	64-73	D	задовільно	
Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	60-63	E		
Незадовільно (з можливістю повторного складання)	35-59	FX	незадовільно	не зараховано
Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	0-34	F		

Оцінювання поточної навчальної діяльності включає контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюється на кожному семінарському чи практичному заняттях за чотирибальною (національною) шкалою («5», «4», «3», «2») за критеріями, зазначеними у Положенні про оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів.

Переведення оцінок за поточну успішність з 4 - бальної шкали у 100 - бальну шкалу здійснюється за методикою, викладеною у Положенні про оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів.

Максимальна кількість балів модульного та поточного контрольних оцінювань за 100-бальною шкалою становить 100 балів. З них: максимальна кількість балів з контролю знань на семінарських і практичних заняттях - 80 балів; максимальна кількість балів з модульного контролю за 1-м змістовним модулем 7 балів, за 2-м змістовним модулем – 6 балів, за 3-м змістовним модулем – 7 балів (сума балів за три модульних оцінювання, що передбачені в робчій програмі даної дисципліни - 20 балів).

Відповідність оцінок за різними шкалами представлена у таблиці нижче.

13. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Регулярне відвідування аспірантами/здобувачами вищої освіти лекцій та практичних занять; не спізнюватися і не пропускати заняття без поважних причин. Аспіранти/здобувачі повинні мати відповідну теоретичну підготовку до практичних занять згідно з тематикою, виконувати всі необхідні завдання і працювати на кожному занятті. Очікується активна участь аспіранта/здобувача у освітньому процесі, прагнення детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання викладачу, дискутувати, обов'язковим є знайомство з першоджерелами. Під час дискусії є важливим: повага до колег, толерантність до інших поглядів на проблему, сприйнятливості та неупередженості, ретельна аргументація своєї думки, можливість змінювати свою позицію під впливом доказів.

Індивідуальні консультації проводяться за попередньою домовленістю, формат: офлайн, онлайн з використанням електронних ресурсів
Усі учасники освітнього процесу (викладачі та здобувачі вищої освіти) повинні дотримуватися Кодексу академічної доброчесності ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (https://sytenko.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/codex_academic_integrity.pdf),

17. Рекомендована література:

1. Ортопедія і травматологія: підручник / О.М. Хвисьюк, М.І. Хвисьюк, М.О. Корж [та ін.]; за ред. О.М. Хвисьюка. - 2-е вид., переробл. і допов. - Харків: Оригінал, 2018. - 720 с.
2. Десмургія: підручник / О.М. Корж, В.О. Радченко, І.В. Белозьоров [та ін.]; за ред. Коржа . - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, - 2021.-188 с.
3. Біль у спині : посібник для сімейних лікарів. / Під ред. М.О. Коржа, В.О. Радченко. - Київ : ТОВ «Бібліотека «Здоров'я України», 2020. - 110 с. (серія «Бібліотека «Здоров'я України»)
4. Олександр Галузинський, Олександр Ліненко, Станіслав Бондаренко, Микола Ніколов, Валентина Мальцева (2024). Остеоінтегративне протезування: можливості, перешкоди та перспективи його застосування для реабілітації пацієнтів з ампутованими кінцівками. *Orthopedics, traumatology and prosthetics*, 3, 86-97.
5. Ayoola Ademola, Kevin A Hildebrand, Prism S Schneider, Nicholas G H Mohtadi, Neil J White, Michael J Bosse, Alexandra Garven, Richard E A Walker, Tolulope T Sajobi. Prevention of posttraumatic contractures with Ketotifen 2 (PERK 2) - protocol for a multicenter randomized clinical trial // *BMC Musculoskelet Disord*. 2020 Feb 24;21(1):123. doi: 10.1186/s12891-020-3139-2.
6. Bryan J M van de Wall, Yassine Ochen, Frank J P Beeres, Reto Babst, Björn C Link, Marilyn Heng, Detlef van der Velde, Matthias Knoke, Rolf H H Groenwold, Marijn R Houwert. Conservative vs. operative treatment for humeral shaft fractures: a meta-analysis and systematic review of randomized clinical trials and observational studies // *Shoulder Elbow Surg* 2020 Jul;29(7):1493-1504. doi: 10.1016/j.jse.2020.01.072. Epub 2020 Apr 3.
7. Yevhenii Yakushkin, Sergij Khmyzov, Ruslan Zlatnik. (2024). Parameters of the intercondylar fossa of the femur in children in normal conditions and with congenital malformations of the lower limbs. *Orthopedics, traumatology and prosthetics*, 2, 61-68.
8. Animesh Agarwal(ed.) *Malunions Diagnosis, Evaluation and Management/* © Springer Science+Business Media, LLC, part of Springer Nature 2021 ISBN 978-1-0716-1122-7 ISBN 978-1-0716-1124-1 (eBook), https://doi.org/10.1007/978-1-0716-1124-1_404 P
9. Golka, G.G., Kolesnichenko, V.A., Khanyk, T.Y., ... Vesnin, V.V., Burlaka, V.V. The role and place of arthroscopy in the early diagnosis of monoarthrosis (literature review). *Travma*, 2024, 25(1-2): 27–34
10. Mortazavi, Seyed Mohammad Javad; Abdelazeem, Ahmed; Abdelnasser, Mohammed Kamal; Anagnostakos, Konstantinos; Assi, Chahine; **Filipenko V.** et al. Diagnosis of Surgical Site Infection (SSI)/Periprosthetic Joint Infection (PJI) With Samples From the Wound and Clinical Signs. *Journal of Arthroplasty*, 2025, 1-5. DOI: 10.1016/j.arth.2025.10.107

18. Додаткова література

1. Корж М.О., Стауде В.А. Артроз крижово-клубових суглобів: патогенез, діагностика, прогнозування та лікування / М.О. Корж, В.А. Стауде, - Харків. авіац. ін-т, 2023 – 168с
2. Корж М.О. Вікові аспекти регенерації кістки (огляд літератури) М.О. Корж, П.М. Воронцов, Н.О. Ашукіна, В.С. Мальцева //Ортопедія, травматологія та протезування. – 2021. -№ 3. – С. 92-100.

3. Корж М.О. Матеріали на основі трикальційфосфату для заміщення дефектів кісток (огляд літератури) / М.О. Корж, В.А. Філіпенко, К.С. Поплавська, Н.О. Ашукіна // Ортопедія, травматологія та протезування. – 2021. -№ 2. – С. 100-107
4. Корж М.О. Диференційний підхід до хірургічного лікування переломів проксимального відділу плечової кістки в пацієнтів із остеопорозом / М.О. Корж, В.Б. Макаров, І.І. Гупалюк [та ін.] // Ортопедія, травматологія та протезування. – 2022. -№ 3-4. – С. 75-79
5. Яременко Д.О. Набуті деформації стопи (діагностика і лікування) / Яременко Д.О., Корж М.О. - Харків: «Слово», 2014 - 135 с.
6. Korzh, M.O., Khmyzov, S.O., Katsalap, Ye.S., Karpinsky, M.Yu., Yaresko, O.V. (2024). Study of relative deformations of interfragmentary regenerate in models of different osteosynthesis options of tibia bones with fractures in the middle third in children with osteogenesis imperfecta and incomplete growth. *Paediatric Surgery (Ukraine)*, №1 (82), P. 50-56.
7. **Makarov, V.B., Korzh, M.O.** Short-term outcomes of using custom 3d printed base plates in reverse shoulder arthroplasty for patients with glenoid cavity defects. *Orthopedics, traumatology and prosthetics*, 2025, 2, 29-37. DOI: <https://doi.org/10.15674/0030-59872025229-37>
8. **Andrii Popov, Mykyta Moloduk, Volodymyr Kutsenko, Maryna Nessonova** Risk factors for recurrent vertebral compression fractures after percutaneous vertebroplasty in osteoporotic patients: a systematic review and meta-analysis. *Orthopedics, traumatology and prosthetics*, 2025, 3, 91-102. DOI: <https://doi.org/10.15674/0030-59872025391-102>
9. **S.Ye. Bondarenko, V.A. Filipenko, Ye.V. Olinkevych, O.P. Marushchak, M.Yu. Karpinsky, O.V. Yaresko** Study of the stress-strain state of a femoral model with a revision stem after extended proximal osteotomy depending on the options for fixing the bone flap with a cerclage wire. *Travma*, 2025, 26(3), P. 180–188. DOI: <https://doi.org/10.22141/1608-1706.3.26.2025.1018>

Інформаційні ресурси

- www.medscape.com.
- <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
- www.aofoundation.org.
- http://pidruchniki.com/71486/meditsina/travmatologiya_ta_ortopediya.
- <http://otp-journal.com.ua>
- http://www.gfmer.ch/Medical_journals/Orthopedics_traumatology.html
- <http://www.mif-ua.com/archive/zhurnal-travma/numbers>
- <https://ito.gov.ua/ru/novosti/perechen-zhurnalov-po-spetsialnosti-travmatologiya-ortopediya.html>

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекції проводяться в аудиторії, що обладнано мультимедійним комплексом

- медіапроектор 1шт. (Асер 2010р.);

-ноутбук (Asus x541u 2009р.)

Програмне забезпечення: Windows 7, Power Point.

Доступ до мережі Інтернет.

Електронні ресурси.

Бібліотека Інституту.

Практичні заняття у клінічних відділеннях та операційних інституту.